

Handläggare
Daniel Edenborgh
Telefon: 08-50842252

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2020-09-24

Remiss beträffande förslag till ny avfallsplan för Stockholms kommun 2021-2024

Svar på remiss från Avfallsnämnden, dnr 20NM3.

Förslag till beslut

Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till Avfallsnämnden som svar på remissen.

Sammanfattning

Avfallsnämnden har utarbetat ett förslag till ny avfallsplan för Stockholm. Planen är i stort en revidering av nuvarande plan. Tre av de fyra huvudmålen är kvar men något omarbetade. Ett nytt huvudmål om minskad nedskräpning har tillkommit. Huvudmålet om farligt avfall har tagits bort och ingår nu istället i övriga mål.

Förvaltningen är positiv till förslaget och anser att det är en bra och framåtsträvande plan med skärpta krav på cirkulär ekonomi, matavfallsinsamling, minskad resursanvändning med mera. Planens koppling till stadens miljöprogram och klimathandlingsplan gör det enklare att arbeta in delmål och åtgärder i nämndens verksamhetsplan och att göra uppföljning i verksamhetsberättelsen.

Varje huvudmål har ett antal delmål som i sin tur har ett flertal åtgärder. Nämnden är berörd av knappt trettio åtgärder. Samtliga åtgärder som nämnden föreslås ta ansvar för bedöms vara genomförbara och flera av åtgärderna arbetar förvaltningen redan med.

Bakgrund

Enligt miljöbalken ska alla kommuner ha en avfallsplan som omfattar allt avfall i kommunen, både det som kommunen har ansvar för och övrigt avfall. Planen ska redovisa vilka mål och åtgärder som kommunen långsiktigt planerar för och innehålla uppgifter om allt avfall som uppkommer inom kommunen.

Syftet med avfallsplanen är att ha en strategi för Stockholms stads och andra aktörers arbete inom avfallsområdet. Det gäller planering

av nya områden, prövning av bygglov, tillsyn av miljöfarlig verksamhet samt för hur invånarna och verksamheterna i stadens ska hantera sitt avfall.

Tyngdpunkten i planen ligger på kommunalt avfall, det vill säga avfall som uppkommer i hushåll och liknande avfall från verksamheter.

Avfallsnämndens förslag till reviderad avfallsplan för åren 2021-2024 är på remiss under 26 juni 2020 – 11 september 2020. Östermalms stadsdelsförvaltning fick anstånd beviljat till och med den 30 september 2020. Det slutgiltiga förslaget arbetas fram av Stockholm Vatten och Avfall efter remisstidens slut, för godkännande i kommunfullmäktige den 7 december 2020.

Remissutgåvan har skickats till stadens förvaltningar och bolag, El-kretsen, Fastighetsägarna i Stockholm, Förpacknings- och tidningsinsamlingen, Håll Sverige Rent, Länsstyrelsen i Stockholms län, Riksbyggen Stockholm, SRV Återvinning, SÖRAB, Storstockholms brandförsvär, TMR, Transport Avd. 5, Villaägarna region ABC, Sveriges Åkeriföretag ABC-åkarna samt Återvinningsindustrierna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kvalitetsavdelningen i samråd med parkmiljöavdelningen.

Ärendet

Stockholm är en av de snabbast växande regionerna i Europa. Den stadigt växande folkmängden innebär ökade krav på stadens förmåga att hantera avfall. I början av 1900-talet slängde varje svensk 25–30 kilo avfall per år, idag är mängden ungefär 465 kilo. Avfallsmängden per invånare i Stockholm har dock börjat avta och förväntas minska svagt under perioden.

Grunden för avfallsplanen ligger i globala, nationella och regionala miljömål och avfallsplaner. Flera delmål ansluter även till Stockholms stads miljöprogram 2020–2023 samt klimathandlingsplanen 2020–2023.

Östermalms stadsdelsförvaltning
Stab

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

Förslaget till avfallsplan för 2021–2024 är i stort en revidering av avfallsplanen för 2017–2020. Tre av de fyra huvudmålen är kvar men är något omarbetade. Ett nytt huvudmål om minskad nedskräpning har tillkommit där åtgärder för att förebygga och avhjälpa nedskräpning samlats. Huvudmålet om farligt avfall har

tagits bort och delmålen samt åtgärder för detta ingår nu istället under övriga huvudmål.

Avfallsnämnden ansvarar för framtagandet av avfallsplanen. Under de flesta delmålen redovisas vad Stockholm Vatten och Avfall AB kommer att göra för att delmålen ska uppnås. Utöver det redovisas åtgärder som stadens förvaltningar och bolag ansvarar för att utföra för att uppnå målen. Där andra förvaltningar och bolag har rådigheten är det viktigt att delmålen arbetas in i respektive verksamhetsplan och följs upp i verksamhetsberättelserna. Planen ska bidra till en positiv utveckling för boende och verksamma samt för miljön i staden.

Avfallsplanen innehåller fyra huvudmål. Under varje mål ges en vision för hur det ska se ut år 2040. Visionsmålen syftar till att nå stadens långsiktiga mål i Vision 2040 Möjligheternas Stockholm. De fyra huvudmålen har sedan brutits ned till mer detaljerade delmål för planperioden 2021–2024 som i sin tur har åtgärder kopplade som kan bidra till att målen kan uppnås. Nedan redovisas de fyra huvudmålen.

Mål 1. Avfall från boende och verksamma i staden ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt

Stockholms stad eftersträvar att förebygga avfall genom att köpa rätt produkter i rätt mängder. Produkter återanvänds och repareras när så är möjligt. Staden strävar efter att flytta avfallet uppåt i enlighet med EU:s avfallshierarki: Förebyggande -> Återanvändning -> Materialåtervinning -> Energiutvinning -> Deponering.

Sambandet mellan ekonomisk tillväxt och ökande mängd avfall behöver brytas. En förutsättning för det är att resurser utnyttjas effektivare, att konsumtionsmönstren förändras och att produkters livstid förlängs.

Mål 2. Nedskräpningen i staden ska minska

Nedskräpade platser kan skapa en känsla av otrygghet, utöver att det ser trist ut. Stockholms stad bedriver ett aktivt arbete med att minska nedskräpningen på gator och torg, samt i parker och grönområden. Åtgärderna består i att öka städningen och att med kampanjer och kommunikation förändra medborgarnas attityd och beteende beträffande nedskräpning. Nya insamlingssystem provas och städning sker när människor ser.

Nedskräpning bidrar även till miljöskador genom läckage av skadliga ämnen samt kan locka skadedjur.

Mål 3. Avfallshanteringen ska anpassas till människan

Avfallshanteringsystemen ska fungera bra för alla som bor och verkar i Stockholm. Hela hanteringskedjan ska präglas av en god arbetsmiljö, hänsyn till den omgivande miljön och till avfallslämnarna; från det att avfallet uppkommer, via insamlingen till att det slutligen omhändertas och behandlas. Redan innan avfall uppkommer ska förebyggande och återanvändning vara enkla och naturliga åtgärder. De tre delar som behandlas under detta mål är:

- Kunskap, förståelse och befastande
- Tillgänglighet, användbarhet och användarvänlighet
- Arbetsmiljö

Kommunala verksamheter har ansvar för sitt verksamhetsavfall. För vissa avfallsslag har producenterna ansvar för insamlingsystemen. Inom fastigheten har fastighetsinnehavaren ansvar för att det finns en väl fungerande och lättillgänglig avfallshantering.

Mål 4. Avfallshantering ska vara en självklar del i stadens fysiska planering

Detta mål har en central roll för måluppfyllelsen för alla övriga mål. I takt med att stadens befolkning och nyttjande av stadens resurser växer förväntas även mängden avfall som ska tas om hand öka. Även om mängden avfall per person kommer att minska bedöms befolkningsökning utgöra ett större tillskott under planperioden. Även om storstaden har generella förutsättningar för en effektiv avfallshantering är det en utmaning att skapa system som är lättillgängliga, miljö- och kostnadseffektiva och samtidigt väl anpassade till stadsmiljön.

Stockholm behöver också anpassas till ett föränderligt klimat. Kraftiga skyfall och höjd havsnivå leder till översvämningrisker och kan påverka var anläggningar behöver placeras så att inte funktionen slås ut.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till förslaget och anser att det är en bra och framåtsträvande avfallsplan med skärpta krav på cirkulär ekonomi, matavfallsinsamling, minskad resursanvändning med mera.

Avfallsplanens koppling till stadens miljöprogram 2020–2023 och klimathandlingsplan 2020–2023 skapar en bra helhet och gör det enklare att arbeta in delmål och åtgärder i nämndens verksamhetsplan och att göra uppföljning i verksamhetsberättelsen.

Varje huvudmål har ett antal delmål som i sin tur har ett flertal åtgärder. Nämnden är berörd av knappt trettio åtgärder. Samtliga åtgärder som nämnden föreslås ta ansvar för finns att ta del av i remissens bilaga Sammanställning av alla åtgärder och ansvariga. Förvaltningen bedömer att dessa åtgärder är genomförbara och flera åtgärder arbetar förvaltningen redan med.

Mål 1 berör bland annat återanvändning av produkter och staden har marknadsplatsen Stocket där inventarier som blivit över kan annonseras och få ny plats hos någon annan av stadens förvaltningar och bolag. När förvaltningens huvudkontor renoverades under det gångna året inventerades och dokumenterades samtliga inventarier. Många inventarier återanvändes i de nya lokalerna. Förvaltningen erfor att det tigha tidsschemat för ombyggnation samt begränsade möjligheter att lagerföra inventarier gjorde att Stocket inte kunde användas i önskad utsträckning. Det tog för lång tid innan produkterna hämtades, om de ens hämtades. Förvaltningen anser att det är problematiskt att staden endast har volymmål avseende antalet annonser på Stocket. Det skulle behöva kompletteras med andra mål för att styra inköp av inventarier dit, i syfte att öka flödet av produkter på Stocket. Förvaltningen arbetar med att ta fram ett eget informationsmaterial till verksamheterna kring avfallsfrågan och då även kring återbruk. Detta för att ge ökad kunskap om hur verksamheterna kan arbeta med avfall enligt EU: avfallshierarki och hur det praktiskt går till. Ett sådant samlat material skulle med fördel kunna tas fram centralt och spridas inom stadens verksamheter.

Genom att utöka material- och energiåtervinningen inklusive matavfall bidrar vi till en cirkulär ekonomi där uttaget av råvaror minskar. Insamlingen av matavfallet minskar co2 utsläppen då de används till förnybart bränsle. Än bättre med insamling via kombitank än kärl då även transporterna minskar. För att kunna göra detta behövs investeringsmedel till installation av matavfallskvarn och kombitank och kärlskåp. Dessa investeringar leder till både minskade driftkostnader och en klimatnytta som även går i linje med bland annat målet om ökad matavfallsinsamling. Förvaltningen föreslår att det ska gå att söka klimatinvesteringsmedel för dessa investeringar.

Östermalms stadsdelsförvaltning
Stab

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

Av de fyra huvudmålen har stadsdelsförvaltningarna framför allt ansvar för åtgärder inom mål 2 Nedskräpningen i staden ska minska. Förvaltningen bedömer att föreslagna åtgärder kan genomföras. Åtgärder som att se till att parker och grönområden

upplevs som rena, välskötta, trygga och tillgängliga är prioriterat för förvaltningen. Vissa åtgärder som föreslås har utförts i många år som exempelvis att ungdomar har skräpplockning som feriearbete och att vårstädning av grönområden utförs av skolklasser och föreningar.

Förvaltningen ser ett stort behov av samverkan mellan trafikkontoret och stadsdelsförvaltningarna kring skräphanteringen på allmän platsmark. Det vill säga gatumark som trafikkontoret ansvarar för och parkmark som fjorton stadsdelsförvaltningar ansvarar för. Överlag anser förvaltningen att en huvudansvarig förvaltning eller bolag ska utses när en specifik åtgärd handlar om samverkan mellan olika verksamheter i staden. Saknas ett tydligt uppdrag är det lätt att ingen tar initiativet till att genomföra åtgärden.

Kommunikation om nedskräpning är ett viktigt område att samverka kring även framöver. Förvaltningen anser att åtgärderna under delmål 2.1 Nedskräpningen i stadsmiljön och grönområden ska minska borde kunna slås samman så att rubriken blir exempelvis Åtgärder som utförs av verksamheter inom Stockholms stad. På detta sätt rubriceras åtgärder under övriga delmål och det skulle fungera även under detta mål.

Angående uppföljning av målen om nedskräpning så anges att det är miljöförvaltningen som använder medborgarenkäten. Förvaltningen vill poängtera att medborgarenkäten även är viktig i stadsdelsförvaltningarnas arbete med uppföljning, tillsammans med trygghetsmätningen och statistiken över inkomna synpunkter från allmänheten via Synpunktsportalen. Metoderna för att mäta och uppskatta mängden skräp i park- och stadsmiljö behöver utvecklas för att bättre kunna användas i stadsdelsförvaltningarnas uppföljningsarbete.

Åtgärden Hålla en hög standard i stadsdelarnas lekparkers så att de är fria från nedskräpning behöver omformuleras och bli tydligare för att kunna uppnås. Hög standard i lekparkers minskar inte per automatik nedskräpningen, ibland tvärtom. Förvaltningen kan vidta åtgärder såsom att öka städfrekvenser och att placera ut fler skräpkorgar, men så länge det finns besökare i populära parker kommer de aldrig att bli helt fria från nedskräpning.

Förvaltningen välkomnar att avfallsplanen har som ambition att arbeta med att tydliggöra för stockholmarna hur olika typer av avfall ska hanteras. Det är viktigt då förvaltningen ofta får

synpunkter på att stadens återvinningsstationer, samt storsäckar/byggsäckar som står på allmän platsmark, både upplevs skräpiga och att skräpet sprider sig till närliggande parkmiljöer. Detta kan delvis bero på att det är svårt för invånare att veta var de kan lämna vissa typer av avfall.

Ett exempel på åtgärd som enligt förslaget ska utföras av stadsdelsförvaltningarna är att: Kommunera kring arbetet med att hålla rent samt motverka nedskräpning. Förvaltningens främsta kanaler för kommunikation är digitala, såsom Facebook och förvaltningens hemsida. Förvaltningen bedömer att stadsgemensamma kommunikationsinsatser är effektivare än ett alltför delegerat ansvar kring kommunikation.

En annan föreslagen åtgärd är: Identifiera källorna till marin nedskräpning för att kunna sätta in förebyggande åtgärder. Det som förvaltningen identifierar som den mest uppenbara källan till nedskräpning vid, och i, stadsdelsområdets vattendrag är försäljning av engångsprodukter från caféer, kiosker, mataffärer och liknande. Förvaltningen har svårt att åtgärda detta på egen hand. Det kräver omfattande samverkan inom staden och med andra aktörer. Förvaltningen föreslår att en central förvaltning får uppdraget att leda ett stadsövergripande projekt inom detta område, exempelvis miljöförvaltningen.

Förvaltningen ser positivt på att det under 2020 kommer att öppnas en sorteringsanläggning för mat- och restavfall i Högdalen. I samband med byggandet av anläggningen stängdes återvinningscentralen för trädgårdsavfall som fanns där. Istället ska motsvarande verksamhet byggas upp i Bromma. I förvaltningens arbete med skötsel och utveckling av stadsdelsområdets parkmiljöer uppkommer stora mängder trädgårdsavfall. För att minska transporter önskar förvaltningen att anläggningar för trädgårdsavfall etableras på fler platser i Stockholm.

Tjuvtippar är ett stort problem för stadsdelsförvaltningen att hantera inom driftbudgeten för park och stadsmiljö. I förekommande fall innehåller tjuvtipparna ofta farligt avfall såsom byggavfall, elavfall, vitvaror, men även hushållssopor och trädgårdsavfall. Förvaltningen eftersöker en samordnande funktion från staden samt möjlighet för stadsdelsförvaltningar att erhålla medel för dessa insatser.

Under mål 4 anges att avfallshantering ska vara en självklar del i stadens fysiska planering och är en viktig förutsättning när Stockholm växer. Förvaltningen vill framföra vikten av att

inkluderas i tidigt skede när nya områden planeras. Detta för att bland annat säkerställa rätt kvaliteter i parkmiljöerna men även för att säkerställa att utrymme finns för exempelvis etableringsyta för parkskötselentreprenörer, källsortering och parkkompost. I stadsutvecklingen förespråkar förvaltningen en ökad så kallad områdesplanering, vilket bland annat skapar möjlighet för ökad samverkan kring avfallsfrågor.

Jessica Alfredsson
Tillförordnad
stadsdelsdirektör

Carolina Bjurling
Kvalitetschef

Bilagor

1. Sammanställning av alla åtgärder och ansvariga

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jessica Alfredsson, Tf Stadsdelsdirektör	2020-09-10
Carolina Bjurling, Kvalitetschef	2020-09-09